

2. Usnesenia Rady na obranu Slovenska sa predkladajú Predsedníctvu Slovenskej národnej rady na vedomie.

§ 4.

Pomocnú službu pre Radu na obranu Slovenska vykonáva Hlavné veliteľstvo brannej moci na Slovensku.

§ 5.

Toto nariadenie nadobúda účinnosti ihneď a platí do 31. decembra 1944. Vykoná ho Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre národnú obranu.

Slovenská národná rada.

Sb. n. SNR, čís. 14/1944.

[58]

1944, (polovina) září. Banská Bystrica. — Leták o smyslu Slovenského národného povstání — vytvoření podmínek pro budování lepší, skutečně lidové a demokratické republiky.

Slováci a Slovenky!

Občania a občianky!
Ste slobodní

Roky panovania verných sluhov Hitlera — bratislavských mocipánov, ktorí proti slovenskému ľudu povolali k nám nemeckých okupantov, roky protiľudového a protinárodného režimu, slúžiaceho našim úhlavným nepriateľom — Nemcom, sú u konca. Bratská Červená armáda mohutnej zeme Sovietov, jednotky československej armády a hrdinní partyzáni spoločnými úsiliami rozbili nacistické putá slovenského národa.

Začneme budovať novú Československú republiku

Nová republika bude lepšia, ľudovejšia a demokratickejšia. Bude to predovšetkým národný štát Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov. Bude to republika decentralizovaná, aby boli odstránené bývalé spory a znemožnené chyby. Bude to republika s demokraciou zkonkretizovaná v sociálnom a hospodárskom smysle.

Aby bolo tak, to závisí od nás všetkých. Ako si seješ, tak i žneš. Musíme teraz zasiať také semená, aby úroda našej slobody splnila želania všetkého ľudu.

Nová ľudová vrchnosť — Národné výbory

Aby republika bola lepšia, ľudovejšia, demokratickejšia, musíme gazdovať v nej sami, musíme ju sami spravovať, musíme v nej byť sami pánmi. Vo vašej dedine, vo vašom okrese nie je teraz vrchnosť. Stará „vrchnosť“, dosadená bratislavskými pánmi alebo nemeckými votrelcami, starý starosta, starí okresní náčelníci väčšinou utiekli pred oprávneným hnevom ľudu, aby sa nemuseli zodpovedať za svoje zločiny. Aj keď zostali, nemôžu spravovať obec alebo okres, lebo slúžili zradcom, slúžili okupantom, pomáhali prevádzať všetky ich zločiny, spáchané na slovenskom ľudu — a preto nemôžu mať vašu dôveru. Novú vrchnosť treba zvoliť z vašich radov, z radov najodanejších synov a dcér národa. Nová vrchnosť sa menuje Národný výbor, pretože pochádza zo samého národa, zo samého ľudu a vykonáva jeho vôľu.

Slovenská národná rada — vrcholný orgán národného odboja

Vrcholným orgánom národného odboja slovenského ľudu je Slovenská národná rada v Banskej Bystrici, v ktorej sa spojily všetky pokrokové a demokratické složky slovenského národa k spoločnému boju proti nemeckým fašistom a ich domácim spojencom.

Slovenská národná rada ako prvá zdvihla zástavu všenárodného odporu proti nemeckým votreľcom a ich bratislavským prisluhovačom, ako prvá organizovala a viedla ozbrojený boj slovenského národa proti okupantom, ako prvá organizovala život na oslobodenom Slovensku. Slovenská národná rada vyjadruje odhodlanosť slovenského ľudu do viesť započatý boj do víťazného konca, do úplného oslobodenia Slovenska od posledného votreľca a od posledného zradcu, vyjadruje želanie slovenského ľudu v slobodnom a dobrovoľnom spoložití s bratským českým národom a s Karpatskými Ukrajincami¹ budovať šťastlivý život v spoločnej Československej republike.

Československá republika — národný štát rovnoprávných slovanských národov — Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov

Vernosť za vernosť, priateľstvo za priateľstvo. V 1918 r. bratský český národ pomáhal nám rozbiť maďarský pánsky žalár, za našu slobodu prelievali svoju krv českí bratia. Len v bratskej dohode s českým národom môžeme vybudovať novú Československú republiku. Slovenská národná rada v Banskej Bystrici slávnostne prehlásila: „Náš domáci odboj je v plnej shode s československým národným odbojom. Sme za bratské spoložitie všetkých národov Československa.“ Český národ netrpel menej od nemeckých zločincov než slovenský národ a čaká práve tak túžobne ako my koniec nemeckého rabstva. Vojenské vedenie Slovenskej národnej rady hovorí: „Chceme prinášať obeť krve pre oslobodenie našich najbližších bratov, Čechov, práve tak, ako oni kedysi prinášali obeť krve pre oslobodenie Slovenska.“

V oslobodenej Československej republike nebudú mať viac slovo tí, ktorí v predchádzajúcich rokoch zrádzali svoj národ z akýchkoľvek pohnútok, ktorí sa spojovali s nepriateľskými živlami a v záujme svojich vačkov, v záujme svojich pokladní kalili dobrý pomer medzi Čechmi a Slovákmí. Spory slúžily len našim nepriateľom, zoslabily našu silu vzdorovať a dali možnosť, aby nepriateľ nás rozdelil, aby nás zotročil jedného po druhom.

Spravodlivý podiel na národnom majetku

Budujeme novú republiku tak, aby v nej mal každý zaistený spokojný život. Prezident Beneš povedal: „Keď sa niekomu stane, že mal niekedy veľký majetok a teraz bude mať málo, tým sa ešte národu nič nestalo. Ide o to, aby sa mal dobre celok.“ Chceme mať blahobyť pre celý národ a nechceme, aby vedľa pýchy a nadbytku jedných, práve tých ktorí nás zradili, trvala bieda a nedostatok druhých. Slovenská národná rada v svojej deklarácii o tejto otázke hovorí:

„Popri politickom oslobodení, našim cieľom je zaistiť krajší a šťastný život sociálne slabým vrstvám národa, menovite slovenskému robotníkovi a roľníkovi. V záujme zvýšenia životnej úrovne národa sme za spravodlivé rozdelenie národného dôchodu, za novú úpravu vlastníctva a držby pôdy a v prospech malých roľníkov. Robotník nech má mzdu primeranú zvýšenej úrovni a podiel na výsledku svojej práce.“

Tí, ktorí zbohatli na úkor národa, tí, ktorí zapredali celé Slovensko Nemcom, to veľmi dobre cítia a preto kričia, že vraj ideme rabovať. Slávnostne prehlasujeme, že slobodný a demokratický ľud, že Národné výbory, že Slovenská národná rada nebudú sa dotýkať čestne nadobudnutého majetku ani jedného roľníka, robotníka, remeselníka, alebo pracujúceho človeka. Národné výbory však najnemilosrdnejším spôsobom, nekompromisne budú zabavovať majetky zradcov, majetky Nemcov a Maďarov, majetky tých, ktorí sa previnili pred národom. Ich továrne, ich veľkostatky, ako aj štátne, obecné a iné verejné majetky prejdú do správy Národných výborov, do správy Slovenskej národnej rady.

Rozhodovať bude v novej republike sám ľud, predovšetkým ľudia, ktorí skutkami dokázali svoju vernosť a oddanosť národu.

¹ Leták byl psán ještě v době, kdy Zakarpatští Ukrajinci nevystoupili se svým požadavkem připojení k sovětské Ukrajině.

Prvé kroky novej slobody

Čo máme robiť hneď teraz, čo máme robiť dnes, zajtra, aby sme začali sami vládnuť v svojom slobodnom domove, v svojej novej republike?

1. Musíme zvoliť novú vrchnosť, musíme zvoliť svoj Národný výbor. Musíme ho zvoliť z čestných neohrozených roduverných Slovákov, ktorí v hodinách ťažkých bojov prejavili svoju čestnosť, odhodlanosť a vernosť k národu, vernosť k republike.

2. Nový Národný výbor musí hneď pristúpiť k činnosti. Najdôležitejšie je: doviest' vojnu do víťazného konca, úplne očistiť Slovensko a republiku od okupantov. To znamená, pomáhať prevádzať mobilizáciu, pomáhať tvoriť, organizovať armádu slobody, novú demokratickú československú armádu, to znamená všade a vo všetkom pomáhať našim bratom a osloboditeľom, slávnym bojovníkom Červenej armády.

3. Postaráme sa o to, aby všetci zradcovia, všetci tí, ktorí nesú spoluvinu na našich utrpeniach, ktorí pomáhali Nemcom vyrabovať nás, vraždiť, ktorí pomáhali viesť zločinnú bratrovražednú vojnu proti Sovietskemu sväzu a našim ruským bratom, boli zistení a potrestaní. Národné výbory sa postarajú o to, aby tieto osoby nemohly utiecť a neušly svojmu spravodlivému trestu.

4. Všetky majetky Nemcov, Maďarov a zradcov, ktoré oni zhrabali na náš úkor, budú zhabané a dočasne ich bude spravovať Národný výbor.

Nikdy viac poroby a rabstva

Učili sme sa z chýb minulosti. Naučili sme sa, že naša sloboda bude trvalá, náš život bude zabezpečený, naša republika bude skálopevná, keď sa budeme riadiť týmito zásadami:

Zachovajme si priateľstvo nášho veľkého slovanského brata, Sovietskeho sväzu, ktoré je najväčšou zárukou našej slobody a samostatnosti.

Zachovajme priateľstvo a jednotu troch slovanských národov našej republiky, bratskú jednotu Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov.

Nesverme správu svojich záležitostí ľuďom náhodným, zachovajme moc pevne v rukách ľudu, v rukách Národných výborov.

Rozhodne a tvrde potrestajme všetkých, ktorí sa previnili proti národu. Len nekompromisným vykorenením zradcov a zrady zabezpečíme, že zrada sa nebude opakovať.

Všetky naše politické, hospodárske, kultúrne opatrenia nech slúžia len záujmom ľudu.

Nech žije nová, ľudová, demokratická, sociálne a hospodársky spravodlivá Československá republika!

Nech žije bratská jednota Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov!

Nech žije bratstvo národov ČSR a SSSR!

Nech žijú Národné výbory, demokratické orgány slobodného národa v slobodnej republike!

AÚD KSS Bratislava, nezpracovaný materiál. Tisk.

[59]

1944, 16. září. Moskva. — *Provolání československých politických, veřejných a vojenských činitelů k českému lidu s výzvou k podpoře hrdinského povstání slovenského lidu a k se-mknutí všech sil národa v boji za svobodné, demokratické Československo.*

Lidé český!

Naši bratři Slováci stojí již třetí týden uprostřed velké národně osvobozené války proti německým vetřelcům.

Pod vedením Slovenské národní rady a Národních výborů vytvořilo se rozsáhlé slovenské území, které je osvobozeno od Němců a na němž je obnovena svrchovanost Československé